

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Silvennoinen, P., Lähteenmäki, E., Knuuttila, K. & Moilanen, T. (2020) Kiertotalouskoulusta osaamismerkki opettajille. Teoksessa Tyni, S., Laasasenaho, K., Malve-Ahlroth, S., Haapea, P., Rosendahl, A-R., Suominen, J., Engblom, I., Virta, M. & Yli-Suvanto, S. (toim.) Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin. Lapin ammattikorkeakoulu, s. 123 - 125.

URL: https://issuu.com/lapinamk/docs/b_15_2020_tyni_et_al

Kiertotalouskoulusta osaamismerkki opettajille

Kiertotalous edistää resurssien järkevää ja kestäväää käyttöä sekä mahdollistaa omalta osaltaan kestäväää kehitystä. Siihen siirtyminen ja sen toteuttaminen edellyttävät uudenlaisia toimintatapoja ja ajattelumalleja. Koulutus ja opettajat ovat avainasemassa kiertotalouteen siirryttäessä. Kuinka opettajat sitten voivat sisällyttää kiertotaloutta omaan opetukseensa? Kiertotalouskoulu opettajalle -opintojakso on ammatilliseen opettajakorkeakouluun suunniteltu viiden opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus, joka pyrkii syventämään tietoa kiertotaloudesta, kestävästä kehityksestä ja niihin soveltuvista pedagogisista valinnoista. Osoitukseksi opintojakson hyväksytyksi suorittamisesta opiskelija saa Kiertotalous opettajan osaamisena -osaamismerkkin.

Kiertotalouskoulu opettajalle -opintojakson tarkoitus on perehdyttää opiskelija kiertotalouden tavoitteisiin ja luoda edellytykset tarkastella kiertotalouden osa-alueita, sovelluskohteita ja tulevaisuutta omalla opetuslallaan. Opintojakson tavoitteena on uudistaa ja laajentaa kiertotalouskasvatusta osaksi eri alojen opettajien työtä sekä auttaa opiskelijaa löytämään omaan opetukseensa soveltuvia pedagogisia toimintatapoja. Opintojaksolla edistetään opettajien kehittymistä kiertotalousosaajina sekä kykyä tunnistaa kiertotalousosaamisen merkitys omassa oppilaitoksessa ja yhteiskunnassa. Kiertotalouskoulu opettajalle -opintojaksolla opiskelija muun muassa suunnittelee opintokokonaisuuden käyttämällä kiertotalousopetukseen sopivia pedagogisia ratkaisuja.

KIERTOTALOUSKOULU TUOTTAA ERILAISIA OSAAMISIA

Kiertotalouskoulu opettajalle -opintojakson osaamiset voidaan tiivistää tulevaisuusosaamiseen, kehittämisosaamiseen ja oppimisympäristöosaamiseen. Osaamiset nivoutuvat kiertotalouteen, medianlukutaitoon, pedagogiseen osaamiseen sekä opettajan oman opetusalan kiertotalousverkostoihin.

Tulevaisuusosaaminen kasvattaa opettajan tietoisuutta kiertotalouden mahdollisuuksista yhteiskunnassa: millaista uutta liiketoimintaa sen pohjalta voidaan kehittää ja mitä uusia työllistymismahdollisuuksia se voi tuottaa. Tulevaisuusosaamista on

myös työelämäverkostojen, viranomaislinjausten ja yhteiskunnallisten tavoitteiden tuntemus kiertotalouden ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi.

Kehittämisosaaaminen on opettajan kykyä kehittää omaa ja yhteisönsä toimintaa, kiertotaloutta tukevaa pedagogiikkaa ja menettelytapoja tulevaisuuden osaamistarpeita tukeviksi ja kiertotaloutta edistäviksi. Kehittämisosaaamista on myös taito tunnistaa koulutuksen, oppilaitosten ja opettajan rooli kiertotalouden edistäjänä ja kehittäjänä yhteiskunnassa.

Oppimisympäristöosaaminen on työelämälähtöistä sidosryhmien kanssa tapahtuvaa monialaista yhteiskehittämisen osaamista. Kiertotaloudessa korostuvat verkostomainen, työelämälähtöinen, sosiaalinen ja digitaalinen oppimisympäristöosaaminen sekä kyky yhdistellä niitä oppimisprosessissa tarkoituksenmukaisella tavalla.

OSAAMISMERKKI ON TUNNUSTUS KIERTOTALOUSOSAAMISESTA

Kiertotalouskoulu opettajalle -opintojakson hyväksytysti suorittaneet saavat Kiertotalous opettajan osaamisena -osaamismerkkin. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa opintojakson voi suorittaa Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa, joka myöntää merkin. Osaamismerkki osoittaa, että opettaja tai opettajaksi aikova tietää, mitä on kiertotalous, ja tunnistaa sen keskeiset käsitteet. Hänellä on ymmärrys kiertotaloudesta yhteiskunnallisena ilmiönä ja sen tavoitteista. Hänen tulee myös tunnistaa ja jäsentää monipuolisesti kiertotalouden toimintakenttää, kuten tietolähteitä, omaan alaan liittyviä toimijoita ja verkostoja sekä työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä. Merkin saaja ymmärtää kiertotalouden opetuksen ja oppimisen pedagogisia periaatteita sekä arvioi tavoitteellisesti omaa osaamistaan kiertotalouden opetuksessaan. Osaamismerkki osoittaa taidon tunnistaa oman toimintansa kytkös oppilaitoksensa ja opetushallinnon kiertotalouden linjauksiin ja strategioihin.

KYSELY MITTAA OSAAMISMERKIN VAATIMAN OSAAMISEN

Osaamismerkkin vaatima osaaminen voidaan tarvittaessa tunnistaa kyselylomakkeen avulla. Kyselyssä selvitetään, hallitseeko hakija osaamismerkille asetetut tavoitteet. Tämä osaamismerkkin hakumenettely soveltuu erityisesti niille opettajille, joilla on pitkä kokemus kiertotaloudesta ja sen opettamisesta. KiertotalousAMK-hankkeen toimijoilla oli mahdollisuus hakea osaamismerkkiä tällaisen hakumenettelyn kautta. Kyselylomakkeessa hakijaa pyydetään esittämään esimerkkejä kiertotaloudesta sekä kuvailemaan niiden yhteiskunnallista merkitystä ja vaikutusta eri toimijoille. Me-

Kuva 1 Jyväskylän ammattikorkeakoulun myöntämä Kiertotalous opettajan osaamisena -osaamismerkki.

dianlukutaitoa testaan pyytämällä hakijaa erittelemään valitsemansa kiertotaloutta käsittelevän esimerkkiartikkelin avulla, millaisia kiertotalouden diskursseja eli tunnistettavia merkityksellistämisen tapoja kiertotalousaiheisesta kirjoittelusta voi havaita.

Hakijan kyky tunnistaa ja jäsentää kiertotalouden toimintakenttä kartoitetaan pyytämällä hakijaa kuvaamaan käsittekartan muodossa kiertotalouden verkostostaan. Käsittekartan tulee sisältää hakijan työn ja opetuksen kannalta merkitykselliset kansainvälisen, kansallisen, paikallisen ja henkilökohtaisen tason kiertotalouden toimijat. Hakijaa pyydetään kertomaan, miten eri toimijat, sivustot, projektit tai organisaatiot kytkeytyvät hakijan opetusalaan ja itse opetukseen. Hakijan tulee myös kuvata ne toimijat, joiden hän tulevaisuudessa haluaisi olevan osana omia kiertotalouden asiantuntijaverkostojaan.

Hakijalta selvitetään, miten hän ymmärtää kiertotalouden opetuksen pedagogisia periaatteita sekä miten hän määrittää omat tavoitteensa ja rajauksensa kiertotalouden opetukselleen. Hakijaa pyydetään myös kuvailemaan omaa kiertotalousopetuksen tai kiertotalouskoulutuskokonaisuuden toteutustaan perustellen asioita seuraavista näkökulmista:

- pedagogiset periaatteet ja oppimistavoitteet toteutuksessa
- menetelmäkuvaus siitä, miten hakija toteuttaa kiertotalousopetuksen
- kuvaus oppimisympäristöstä (sosiaalinen, digitaalinen, fyysinen)
- opetuskokonaisuuteen liittyvät työkalut, verkosto ja sidosryhmät ja niiden merkitys
- oppijan perusteet arvioida omaa oppimistaan
- arvioitavan aineiston muodostuminen.

Lisäksi hakijan edellytetään arvioivan omaa toteutustaan kuvaamalla, miten Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kestävä kehityksen linjaus näyttäytyy hänen organisaationsa toiminnassa ja koulutusosalalla.

Kiertotalouskoulu opettajalle -opintojakso ja siihen liittyvä osaamismerkki kehitettiin KiertotalousAMK-hankkeessa moniammatillisessa tiimissä Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Tampereen ammattikorkeakoulun voimin. Alustavat kokemukset osaamismerkistä ovat myönteisiä, ja ensimmäinen Kiertotalouskoulu opettajalle -opintojakso käynnistyy Jyväskylän ammattikorkeakoulun Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa keväällä 2021.